

1. Propòsit

L'objectiu d'aquesta comunicació és doble. En primer lloc s'hi presenta una reflexió elemental sobre els antecedents, les possibilitats i els límits del comentari de textos en l'ensenyament preuniversitari, tot contrastant-ne les finalitats teòriques, el desenvolupament majoritari i les expectatives de canvi. En segon lloc, com a complement de la reflexió, s'hi ofereix una proposta de model teòric i d'anàlisi aplicada al comentari de textos periodístics, proposta que ha estat experimentada amb estudiants de primer cicle universitari, tot i que per la seua relativa simplicitat es pot fer servir al batxillerat.

2. Els orígens del comentari de textos com a pràctica escolar

El comentari de text és una pràctica escolar que es troba al nostre país, després d'una dècada d'implantació de l'ideari LOGSE, en una situació contradictòria. D'una banda, és un procediment de treball omnicomprensiu, que integra les diverses habilitats cognitives i lingüístiques dels alumnes, en uns exercicis de producció textual que impliquen la comprensió i la crítica de la realitat social del llenguatge. El comentari permet, doncs, l'avaluació global de la competència comunicativa dels alumnes, per tal com integra les destreses d'ús i les de reflexió metalingüística. D'altra banda, però, la pràctica docent del comentari ha esdevingut en la majoria dels contextos educatius una pràctica docent en gran part devaluada i molt sovint rutinària.

Les raons d'aquesta pèrdua de sentit en la realització de comentaris escolars són múltiples i complexos. Revisar-les equivaldria a reconstruir amb un criteri pluridisciplinari l'evolució a la baixa que ha sofert l'educació lingüística en els últims anys. Tot i la impossibilitat d'escometre ara i ací una tal anàlisi, em permetré d'apuntar-hi alguna idea, que no deriva de la fàcil imputació del desconcert d'educadors i alumnes a causes sociològiques externes al sistema educatiu. Sense negar la incidència efectiva de l'entorn social en tot allò que s'esdevé a l'aula, hi ha alguns biaixos

del treball escolar que depenen fonamentalment de les tradicions acadèmiques consolidades dins d'unes estructures educatives on funcionen, inevitablement, les jerarquies i els principis d'autoritat. El que s'ha esdevingut amb el comentari de textos n'és un exemple paradigmàtic.

En efecte, prescindint ara dels antecedents històrics, que ens farien remuntar a la influència de l'escola francesa reinventada en l'època de Jules Ferry, la pràctica escolar del comentari de textos es consolida a casa nostra durant el tardofranquisme, dins les previsions de la Llei general d'educació impulsada pels ministres Villar Palasí i Martínez Esteruelas. En aquest context, l'any 1971, Fernando Lázaro Carreter i Evaristo Correa Calderón publicaven *Cómo se comenta un texto literario*, un manual clar i entenedor que esdevindria el referent teoricometodològic de diverses generacions d'alumnes i ensenyants. Els autors hi propugnaven un procediment de comentari per nivells lingüístics a partir d'una idea bàsica: el comentari no podia ser mai un pretext per a anar més enllà d'uns presumptes i mai no definits límits del text, entès exclusivament com a literari. Calia comentar els textos literaris en tant que productes lingüístics tancats, explicables des de dins d'una tradició filològica que bevia sobretot de les fonts de la retòrica i l'estilística, convenientment filtrades i depurades de la càrrega ideològica.

L'immanentisme de la lingüística estructural, capficada a aïllar una realitat del llenguatge autònoma i autoreferencial, s'hi conjugava així amb l'asèpsia crítica. L'escriptura literària s'hi desentranava, a tot estirar, com un joc d'instàncies subjectives dels autors, que s'hi pressuposaven carregats de bones intencions literàries. No es pot negar que en les propostes de Lázaro i Correa, els autors —els escriptors— vivien immersos en un entorn social, amb el qual, però, tan sols mantenien una mediació estètica. La literatura no era un assumpte social, sinó una pràctica estètica produïda per individus singulars, que actuaven dins comunitats de creadors tancades.

3. De l'estilística positiva al positivisme textual

El mètode de Lázaro i Correa tenia els avantatges i inconvenients de l'estilística positiva, atenuada pels plantejaments estructuralistes, dins la qual s'inseria. Ara bé, la nostra crítica no es dirigeix a les bases conceptuals ni pretén negar-ne el valor propedèutic. El mencionat manual va contribuir a sistematitzar els procediments impressionistes basats en el bon gust i en la difusió dels encerts de l'estilística historicista i de les diverses poètiques formalistes i fou el punt de partença de molts treballs d'orientació semblant. El problema no és que el mètode de Lázaro-Correa reflectís un esperit d'època, ni que haja servit, amb totes les reserves que hom puga adduir-hi, per a entendre la formació lingüística i literària en uns termes molt més descriptius que interpretatius. El problema és que l'esperit d'aquest mètode, la immanència —la «intranscendència», en l'estricta sentit etimològic de la paraula— es manté vigent en les actuals coordenades educatives.

L'ideari LOGSE va representar, certament, un canvi notable en la concepció ideològica, en els pressupòsits teòrics i en la metodologia pràctica amb què es va redefinir l'ensenyament de la llengua i la literatura. D'una visió reduccionista i estàtica de la llengua s'avançava cap a la comprensió

del llenguatge com un fet comunicatiu multidimensional. De fixar l'inventari desarticulat dels nivells lingüístics es passava a reproduir la diversitat textual de la interacció lingüística efectiva. I d'un ensenyament basat en el reconeixement i la mimesi d'estructures s'anava a una formació centrada en la capacitat de produir textos orals i escrits, adequats a les necessitats de comunicació.

Els plantejaments genèrics representen un avanç indiscutible. Ara bé, en el contrast entre aquest ambició disseny i la realitat de les aules, la pràctica del comentari amb prou feines s'ha desenganxat de l'autosuficiència lingüística que propugnaven dues dècades abans Lázaro i Correa. Tant els programes institucionals dels nivells preuniversitaris, com les proves d'accés a la Universitat i bona part de l'oferta editorial de llibre de text imposen un tipus de comentari que s'ha revestit d'una terminologia nova, però conserva, si fa no fa, la idea que només és lícit parlar del llenguatge de portes endins. Podríem dir que, en la pràctica, ara es fa servir una mena de positivisme textual que en certa manera reproduceix les limitacions dels comentaris estilístics.

El comentari de text de tipus textual reproduceix el principi que separa el subjecte cognoscent de les produccions lingüístiques pròpies o alienes. Es pressuposa que el subjecte observa un text que pel fet de constituir un fragment retallat s'allunya del context d'enunciació en què s'inscriu. La visió dominant de la comunicació lingüística que afavoreix la manera de concebre el comentari prima la dimensió informativa —passiva— del llenguatge en detriment de la dimensió interactiva —dinàmica—, on paraules i subjectes fundats lingüísticament construeixen la realitat social, interactuant sense solució de continuïtat. Ara, sota els principis de l'enfocament comunicativotextual, el reconeixement dels fenòmens, l'etiquetatge, la taxonomia, l'elaboració d'inventaris i la descripció de les formes continuen tenint molta més importància que el descobriment de la constitució lingüística del subjecte, la identificació de les funcions socials del llenguatge o la crítica dels paranys verbals en què els individus incorrem cada dia, especialment sota l'influx omnipotent dels mitjans de comunicació de massa.

La noció de comentari suscita immediatament la d'esquema o guió. Sembla que no es puga comentar un text si no es disposa d'un esquema previ suggerit, o més aviat imposat, per una autoritat educativa. Fa l'efecte que els professors de llengua, a mesura que el nostre treball s'institucionalitzava —alguns en diuen «professionalització»—, hem anat dimitint la nostra capacitat individual d'adaptació i de crítica i ens hem reclòs en l'aparent seguretat que atorga la remissió a una instància superior o a la coartada de la productivitat, mesurada pel percentatge d'alumnes que accedeixen als estudis superiors. La conseqüència és que l'esquema de comentari, lluny de ser un suport o una ajuda per a organitzar les dades fragmentàries que s'extrauen dels textos, es converteix en una mena de plantilla, que s'aplica mecànicament, en un exercici rutinari i molt poc creatiu.

A còpia de buidar-lo de les possibilitats d'incidir en la realitat social, el comentari de text es redueix sovint a un tràmit educatiu més dins del conjunt de simulacres de realitat en què ha derivat l'ensenyament. Els textos proposats poden ser excel·lents reflexos del dinamisme i de les tensions inherents al fet de viure en societats com la nostra, on conflueixen de manera conflictiva tot de codis i repertoris verbals i no verbals. Tanmateix, sovint l'alumne interpreta que l'assaig de comentar textos —que per a ell poden no ser gens suggestius— és una mena de

passatemps innocu, siga l'encreuat, que permet enllaçar mots dins una graella tancada, siga el joc dels errors, on l'alumne rellegeix el fragment a la percaça de les paraules clau, resoltes exclusivament en el nivell de la semàntica lèxica. En aquestes condicions, qualsevol pot jugar a comentar un text, encara que no n'haja entès ni un borrall. La situació s'agreuja si el professor, a causa del desgovern en què s'ha convertit l'acció docent, o en algun cas per imperícia, no encerta a redreçar el malentès i no és capaç de transmetre un mínim d'entusiasme davant del repte que cada comentari representa.

Hi ha encara un problema afegit. A força d'inculcar la idea que els textos s'han de comentar amb eines textuais, i que l'operació d'aïllar-ne els fonaments no pot donar peu a expansions subjectives, hem aconseguit inhibir bona part de la capacitat individual de situar-se davant un text amb totes les conseqüències. Els alumnes s'avesen a comentar els textos coralment, buscant l'assentiment del professor que sovint premia la previsibilitat i rebutja tot allò que no encaixa en el guió. Curiosament aquesta manera de procedir contradiu els postulats de la reforma, que postulaven un ensenyament més versàtil, capaç d'estimular la imaginació personal i d'harmonitzar-la amb els interessos del grup. Entesa en el sentit més restrictiu, la noció de text s'oposa a la fragmentarietat i caoticitat dels intercanvis lingüístics. Tal com es practica segons els textos, el comentari de text sembla més interessat a ocultar les fissures teòriques de la lingüística del text que no a propiciar la discussió creativa.

Fet i fet, podríem concloure que hem millorat el context educatiu, si més no en els supòsits bàsics i en les prescripcions generals, però estem lluny d'haver fet del comentari de textos la pedra angular de la formació lingüística. És més, si s'accepta que el comentari és la pràctica de treball i d'avaluació que valida l'eficàcia de l'ensenyament-aprenentatge lingüístic, i si es coincideix en el diagnòstic poc favorable que acabe d'esbossar, el balanç que es pot fer d'una dècada llarga d'implantació de la reforma educativa no resulta gaire afalagador.

Sóc conscient que l'afirmació pot semblar excessiva i injusta, per tal com no està avalada per un treball empíric sobre mostres tabulades de producció textual. És cert. Ara bé, tampoc no s'hi pot argüir que partisca del desconeixement o de la provocació gratuïta. El meu judici es sustenta en la continuada experiència com a corrector de proves d'accés a la universitat, en l'opinió compartida i contrastada amb companys en trobades educatives i seminaris i en una anàlisi documental, limitada a materials escolars produïts arreu del domini lingüístic català.

4. Prolegòmens per a la revitalització del comentari de textos

Com insinuava adés, qualsevol revisió dels nostres hàbits de treball convida a una discussió més àmplia sobre l'abast i els límits de l'educació lingüística, que desborda de bon tros les previsions d'aquest article. No em puc estar, però, de suggerir només una consideració, que em sembla el punt de partida inexcusable per a un debat ulterior. Em referesc a la tensió implícita en tot procés de transmissió de coneixements entre dues exigències contradictòries. D'un cos-

tat, l'exigència didàctica de màxima simplicitat; d'un altre, l'assumpció epistèmica de la complexitat i la inconsistència relativa, en el sentit lògic del terme, que comporta tot coneixement i particularment el saber científic (Nicolás, 1994). Dit en altres paraules: l'activitat de comentar textos no consisteix tant a buscar la conformitat assertiva com a indagar en el sentit dels missatges, a interpel·lar els enunciadors i a inquirir en la naturalesa dels enunciaris.

Aquesta actitud sembla *a priori* incompatible amb la natural propensió dels escolars a reduir la glossa textual a quatre fórmules estereotipades. Fórmules en les quals repeteixen els llocs comuns d'un manual o d'un llibre de text, entès en qualitat de receptari. Cal dir, d'altra banda, que comentar textos requereix un bagatge d'informacions i experiències que no es pot improvisar. De vegades, perdem la perspectiva i oblidem els principis més elementals. Recuperar l'evidència pot comportar un llarg procés en què anem alliberant el llast de les pràctiques supèrflues per retornar al que és primordial. No es pot pretendre que tots els alumnes d'un grup classe s'interessin per la crítica del llenguatge i menys encara que siguin capaços de produir bons comentaris amb un nivell d'eficiència que només un filòleg assolirà, si tot va bé, després d'una adequada maduració intel·lectual.

El comentari de textos s'ha d'entendre, doncs, com un punt d'arribada, que requereix un entrenament més o menys dilatat. Això implica, traduint-ho a la pràctica docent, que probablement s'hauria d'abordar després d'un treball d'activitats de preescriptura, algunes de les quals he desenvolupat en un altre lloc (Nicolás, 2002), dins del que Daniel Cassany (1999) ha anomenat «escriptura extensiva». Fins que l'alumne puga arribar algun dia a elaborar comentaris crítics, ben organitzats i d'una factura acceptable, cal recórrer tots els esglaons intermedis i assajar, en la proporció adequada i dins els límits que imposa l'acció docent, tota mena de propostes, de temptatives parcialment reeixides i d'esquemes de comentari, fins i tot a risc que s'apliquen com a plantilles. L'eclecticisme s'imposa també en aquest camp com l'opció concreta més assenyada.

Per tal d'il·lustrar aquest esperit de contemporització entre el desig i la realitat, entre allò que volem i el que podem dur a terme, exposem tot seguit una experiència contrastada de comentari de textos. Es tracta d'un model d'anàlisi del llenguatge periodístic que els últims anys hem posat en pràctica amb estudiants de primer i segon curs dels estudis de periodisme de la Universitat de València. Val a dir que, vists el nivell de dificultat del comentari, la competència efectiva dels alumnes i la situació sociolingüística i educativa general, tant el model teòric com, sobretot, el tipus de pràctica, es podria traslladar sense gaires correccions a un context de batxillerat humanístic.

Les pràctiques de comentari de premsa es plantegen com un element indispensable en el currículum dels futurs informadors. Es parteix del principi que la capacitat d'anàlisi és el complement —i en algun sentit l'avantsala— de la redacció periodística. De fet, les pràctiques de composició de textos informatius ocupen un espai preeminent en les classes i consegüentment en l'avaluació. Tot i això, val a dir que les pràctiques de comentari mereixen encara poca atenció en la bibliografia específica orientada a la didàctica de la premsa escrita (López i López, 2002).

D'altra banda, les pràctiques d'anàlisi i comentari de textos contribueixen a diversificar el tipus d'estratègia compositiva. La redacció de comentaris sobre notícies permet que, sense

abandonar el registre formal, el to d'escriptura s'acoste en alguns extrems als gèneres interpretatius, en particular al to editorialitzant. Els comentaris es proposen amb la pretensió de superar en algun aspecte les ja apuntades limitacions del comentari positivista. En aquest sentit, s'adverteix als estudiants que, si bé el comentari és l'expressió de la capacitat metalingüística d'anàlisi i, com a text autònom que és, ha de tenir una estructura circular, no s'esgota ni es tanca en si mateix. Ans al contrari, el comentari de text és, en les antípodes del que defensaven Lázaro i Correa, una mera excusa per a comprendre i crear sentit.

El comentari no pot ser mai «intranscendent», sinó que ha de transcendir el text proposat. Els futurs periodistes s'han de valer dels rudiments bàsics de l'anàlisi lingüística, però el seu objectiu no és produir metallenguatge, sinó fer un bon ús —un ús conscient, crític i expressiu— del llenguatge ordinari. En això coincideixen amb qualsevol jove que aspira a revalidar la seua formació bàsica en el moment d'accedir als estudis superiors. L'única diferència que pot haver-hi entre els altres universitaris i els futurs informadors és que els periodistes es formen per a ser professionals de la paraula i d'ells depèn en gran part el futur de les llengües de cultura.

5. L'anàlisi de la llengua periodística: els nivells de l'escriptura informativa

Per a l'elaboració dels comentaris es proposen fragments de noticiari televisiu o textos de premsa, la lectura i l'explicació analítica dels quals es verifica a classe, tot seguint el guió que es reproduïx tot seguit.

Nivell pragmàtic:

- Mitjà, gènere i contextos d'enunciació
- Pressuposicions informatives i enciclopèdia compartida
- Inserció de les informacions en un marc genèric
- Perspectiva d'enunciació: objectivitat i modalització
- Varietat/s lingüística/ques: registres, dialectes i idiolectes
- Eficàcia comunicativa
- Quant a la persuasió: credibilitat informativa (antecedents, testimonis, opinions autoritzades...)
- Quant a la recepció: claredat, concreció, fluïdesa i ritme

Nivell textual

- Composició de la seqüència
- Alternança de veus discursives
- Marcadors textuais: enllaços intraoracionals i extraoracionals

Nivell oracional

- Complexitat sintàctica: tipus d'oracions dominants
- Aspectes normatius remarcables

Nivell lèxic

- Tipus de lèxic dominant: denotació i connotació
- Usos fraseològics: locucions i frases fetes
- Interferències lèxiques: castellanismes i anglicismes

Val a dir que, en congruència amb el que s'ha defensat més amunt, es tracta d'una llista de possibles tòpics de comentari. En absolut es pretén que es convertesca en una plantilla o un formulari que se superposa mecànicament a qualsevol text. No es tracta, doncs, d'identificar en el text proposat cadascun dels ítems del guió, sinó de seleccionar-ne aquells que resulten més pertinents per a una caracterització elemental de la notícia. Cal subratllar l'adjectiu «elemental», perquè el comentari que es demana és, com veurem tot seguit, bastant senzill, malgrat l'aparent complexitat del guió. Per a afavorir la simplicitat i la claredat expositives es proposa que el comentari s'ajuste tant com es pugui a una extensió estàndard de dos mil cent caràcters (trenta ratlles per setanta caràcters/ratlla). A més, s'emfasitza la idea que *comentar* no vol dir establir una nòmina de fenòmens lingüístics, sinó saber identificar les relacions entre formes i continguts, entre textos i funcions socials de la comunicació.

Això vol dir que no ens ha de preocupar la compleció de l'inventari formal, sinó la identificació del sentit textual. O per ser més precisos, la identificació del sentit que aquell text té per a nosaltres en un temps i un espai concret. Un comentari és una interpretació d'un fragment del continuïum lingüístic. Podrem fer un comentari si descobrim almenys una relació, una analogia, una idea... algun element textual que connecte el contingut del text amb la nostra experiència vital, amb el nostre coneixement del món. Una sola idea pot ser una palanca suficient per a bastir un petit comentari que creix en tant que s'explora aquesta intuïció bàsica. Per contra, es poden lligar un bon grapat d'oracions i fins tot de paràgrafs, alçant acta del que es creu detectar en l'interior del text —normalment una paràfrasi poc eloqüent— sense arribar a entrar en el moll de la qüestió, és a dir, es pot comentar sense dir quasi res de significatiu. Per aquesta raó s'insisteix força que el comentari ha d'anar encapçalat per un títol adient al contingut de la informació o a l'aspecte lingüísticotextual del fragment proposat que s'estime més rellevant.

El nivell que reclama més atenció és el pragmàtic. És el que implica un grau de conceptualització i de coneixement experiencial més gran. És, per tant, el que planteja més dificultats d'investigació. En contrapartida, quan l'estudiant hi ha descobert el lligam pragmàtic entre el context d'enunciació i les dades concretes del fragment, el canemàs textual comença a alliberar l'extensa xarxa de relacions semiòtiques. Tractant-se de notícies analitzades per periodistes, el nivell pragmàtic es relaciona amb la configuració de l'agenda informativa (*agenda setting*), mirant d'integrar-hi el màxim de conceptes que puguen resultar familiars a l'alumne. Així, la configuració de l'agenda informativa, és a dir, la conformació del que cada dia els mitjans de comunicació ens presenten com a notícies, obeeix als paràmetres següents:

- Els factors de selecció de la informació.
 - epistèmics: oposició ficció/realitat

- lingüístics: les dimensions de la dixi (espai, temps, persona)
- textuals: narració vs. argumentació
- La seqüència informativa: els subgèneres i els marcs temàtics.

En aquest segon bloc s'exploren les relacions inclusives entre les seccions d'un mitjà de periodisme escrit o audiovisual (internacional, nacional, opinió, societat, successos, ciència, cultura i espectacles, esports, economia, agenda, televisió...), els gèneres discursius, els grans marcs temàtics vinculats unilateralment o transversalment a les diverses seccions i les sèries de notícies que genera cada marc temàtic.

En contra del que podria semblar, els estudiants de periodisme no es mostren més sensibles a l'anàlisi ideològica dels productes comunicatius que la resta dels universitaris. A tot estirar poden subscriure idees vagues i elementals sobre la confrontació política que informa el mercat mediàtic, però rarament dominen unes eines conceptuals mínimes per a formalitzar aquesta intuïció. A diferència del que s'esdevingué a la darreria dels anys vuitanta del segle passat (Imbert, 1990), la manca d'estudis que associen la creació de símbols socials amb l'espai de la comunicació i amb les coordenades sociopolítiques contribueix decisivament a aquesta anomia del jovent, que pot mobilitzar-se contra la mundialització de l'economia o els conflictes bèl·lics contemporanis, alhora que eludeix la crítica de l'entorn més immediat.

Per sota del nivell pragmàtic, els nivells de descripció lingüísticotextual de la notícia ofereixen una dificultat menor. Tot i això, atès l'interès relatiu que un comentari lingüístic en tota regla suscita entre els futurs periodistes, se'ls proposa examinar l'articulació i progressió textuals a partir de dues constatacions bàsiques: l'arquitectura verbal del text, vinculada a la discriminació factitiu/constatatiu, i el reconeixement dels camps lexicosemàntics que informen les oposicions significatives bàsiques. Aquestes generalment presenten en un primer nivell una polarització dual homogènia, si bé una anàlisi cognitiva més subtil revelaria una organització categorial molt més complexa.

6. Un exemple de notícia comentada

Tot seguit oferim un text informatiu, acompanyat d'una proposta de comentari. S'ha triat una notícia d'economia estreta del diari *Avui* (22.10.2002) per a defugir el tipus de text expositiu argumentatiu amb què habitualment se sol treballar. La intenció és posar en relleu la feblesa de les fronteres tipològiques i mostrar com els mecanismes argumentatius funcionen més aviat en el nivell de les pressuposicions subjacents, on s'estableixen representacions ideològiques que gaudeixen d'un ampli consens social (Anscombe i Ducrot, 1994). Aquests principis bàsics, de naturalesa cultural i sociopolítica, governen al seu torn les categories conceptuals que organitzen el discurs. Les estratègies que aquest adopta poden ser, com en aquest cas, indirectes: sota l'aparència d'una crònica de l'activitat econòmica (narració) actuen les instàncies més poderoses de la persuasió indiscutible i gairebé indiscutida. La lògica del mercat no es fa explícita, sinó que forma part de les regles tàcites d'un gran joc, amb infinitat de taulers i escenaris (Muñoz, 1999).

Zara s'alia amb el grup Stockmann per entrar al mercat de Rússia

La matriu Inditex inverteix 200 milions per créixer a Europa

Redacció
MADRID

El grup tèxtil Inditex ha firmat un acord de cooperació amb la companyia finlandesa de distribució Stockmann per introduir la cadena Zara a Rússia i obrir dues noves botigues a Finlàndia. La primera botiga Zara a Rússia estarà situada al Mega Shopping Mall de Moscou i obrirà les seves portes la primavera que ve. El Mega Shopping Mall és un projecte desenvolupat pel grup suec Ikea en una superfície de 150.000 metres quadrats, cosa que el converteix en el centre comercial més

gran de Rússia. La botiga de la cadena d'Inditex comptarà amb 1.800 metres quadrats.

La col·laboració entre l'empresa gallega i Stockmann va començar al mes d'abril amb l'obertura de la primera botiga Zara a Hèlsinki. El pròxim pas d'aquesta aliança, a part de l'entrada en el mercat rus, serà l'augment de la presència en territori finlandès, ja que aviat s'obrirà un establiment a la ciutat de Turku i al centre comercial Itäkeskus, a l'est de la capital finlandesa. Totes dues tindran uns 1.200 metres quadrats de superfície, segons va informar ahir l'empresa.

De fet, el nord d'Europa no

és un mercat desconegut per a Inditex, ja que té una botiga Zara a Copenhaguen (Dinamarca), un establiment Massimo Dutti a Oslo (Noruega) i cinc botigues més d'aquesta última marca en diferents ciutats sueques (Estocolm, Göteborg, Helsingborg, Kungsbacka i Malmö).

De cara a l'exterior

L'any passat, el grup —que a més de Zara i Massimo Dutti engloba les marques Pull & Bear, Bershka, Stradivarius i Oysho— va anunciar un ambició pla d'inversions per créixer a Europa. Del total de 402 milions pressupostats fins al

2005, la meitat anaven destinats a l'estranger. Actualment, Zara és present en 30 països amb una xarxa de més de 500 botigues. Les vendes d'aquesta marca de roba jove representen entre el 75 per cent i el 80 per cent del total de vendes del grup. Al tancament del primer trimestre de l'any, Inditex era present en 41 països mitjançant 1.337 botigues i registrava unes vendes de 850,4 milions, un 28% més que durant els primers tres mesos del 2001.

Per la seva banda, Stockmann va obtenir l'any passat un volum de negoci de 1.282 milions i un benefici net de 35 milions. La seva principal activitat se centra en els grans magatzems i en té sis a Finlàndia, un a Moscou i un altre a Tallinn (Estònia). El 1989 es va convertir en el primer grup occidental de distribució que es va introduir en el mercat rus.

7. El progrés imparabile del mercat: anàlisi d'una notícia de fusió empresarial

Desaparegut el model econòmic dit del «socialisme real», l'economia planetària s'ha desenvolupat amb l'expansió definitiva del capitalisme com a únic sistema possible i amb el mercat com a àmbit exclusiu per a l'intercanvi de béns, capitals i informacions. L'avanç econòmic es considera imparabile i exigeix la concentració progressiva de grans empreses, que ultrapassin les fronteres tradicionals. Aquestes coincidien amb els límits d'estat, però avui els grups transnacionals difuminen les divisòries polítiques, culturals i idiomàtiques. Aquest és el context en què s'inscriu la notícia que comentem. La pressuposició pragmàtica és que tota gran fusió empresarial resulta noticable *per se*. La paraula *créixer*, continguda en la frase que serveix de *lead* de la notícia, en sintetitza el biaix persuasiu.

La notícia s'insereix, doncs, en una sèrie discontinua d'informacions sobre el creixement indefinit de l'activitat econòmica. La notícia alterna la narració —què ha passat—, amb la predicció —què passarà— i l'explicació —en quina proporció ha passat i passarà. Per això s'hi combinen les formes verbals objectives —perfet perifràstic— amb les que hi actuen modalitzant subjectivament el discurs — presents i futurs, sobretot. La notícia s'articula estructuralment en dos blocs marcats per l'epígraf intern que s'hi destaca tipogràficament amb negreta. El primer bloc integra tres paràgrafs. El primer paràgraf concentra la càrrega informativa de la notícia i és de tipus narratiu/predictiu. Els altres dos paràgrafs tenen un caire narratiu/explicatiu i hi aporten els antecedents immediats i els més remots de l'esdeveniment narrat.

El segon bloc de la notícia concentra les dades numèriques, que poden interessar els lectors especialitzats. Aquest bloc quedaria remarcat en l'enunciació televisiva per la commutació de veu i imatge. La inserció de la notícia en el marc pragmàtic ja referit confirma el principi de concreció informativa, el qual permet passar de dades generals a particulars amb molt poca

connectivitat (només els nexes *de fet*, que uneix el segon i el tercer paràgrafs, i *per la seva banda*, que vincula els paràgrafs quatre i cinc).

El pressupòsit pragmàtic ja al·ludit es correspon amb la configuració lexicosemàntica del text. S'hi alternen dos grans blocs lèxics: el relatiu a la macroeconomia i el de la microeconomia. El primer desenvolupa les nocions específiques del mercat: *creixement, cooperació, distribució, col·laboració, aliança, pla d'inversions, pressupost, projecte, creixement, vendes, volum de negoci, benefici...* Al nivell microeconòmic o d'economia d'empresa pertanyen termes com: *matriu, grup, companyia, cadena, botiga, centre comercial, magatzem, grans magatzems, establiment, empresa, xarxa de botigues, marca...* El conjunt d'aquestes característiques lingüístiques denota que, a diferència del que s'esdevé en altres dominis informatius, en el de l'economia, les bones notícies no són les dolentes sinó les que confirmen el pressupòsit ideològic de partida: la inqüestionable expansió del mercat.

8. Cloenda

No cal dir que aquesta és sols una de les possibles interpretacions d'aquest text informatiu. En conseqüència, el comentari que l'acompanya s'ha d'entendre com una simple temptativa d'aproximació, que segurament està molt lluny de satisfer del tot l'exigència de renovació en els plantejaments del comentari de text que hem estat defensant fins ací. Com s'esdevé sovint, la consciència dels límits propis no garanteix l'encert en l'anàlisi ni en la recerca de solucions. Ara bé, tampoc no ens eximeix d'examinar els resultats obtinguts i d'intentar noves dreceres.

9. Bibliografia

- ADAM, J. M.; BONHOMME, M. (2000). *La argumentación publicitaria: Retórica del elogio y de la persuasión*. Madrid: Cátedra.
- ANSCOMBRE, J. C.; DUCROT, O. (1994). *La argumentación en la lengua*. Madrid: Gredos.
- CASSANY, D. (1999). *Construir l'escriptura*. Barcelona: Empúries.
- IMBERT, G. (1990). *Los discursos del cambio: Imágenes e imaginarios sociales en la España de la Transición (1976-1982)*. Madrid: Akal.
- LÓPEZ CUBINO, R.; LÓPEZ SOBRINO, B. (2002). *La prensa en el aula*. Barcelona: Praxis.
- MUÑOZ, B. (1999). «Ideología y dominación simbólica en el modelo cultural post-industrial: para un proyecto teórico y temático de semiología crítica». *Anthropos*, núm. 186, p. 57-72.
- NICOLÁS, M. (1994). «Sobre les possibilitats i els límits de la terminologia lingüística en l'ensenyament». A: CUENCA, M. J. [ed.]. *Lingüística i ensenyament de llengües*. València: Universitat de València, p. 37-57.
- (2002). «Del gènere acadèmic a la reflexió personal: Una proposta d'exercitació de l'escriptura al batxillerat». *Artículos de Didáctica de la Lengua i la Literatura*, núm. 26, p. 73-86.